

Hooldusõiguse vaidlused

Lastekaitsetöötaja lähtekohast

Kati Valma
Nõmme Linnaosa Valitsuse
lastekaitse peaspetsialist
26.11.2011

- **Vägivald** on kriminaalkuritegu
- Vägivald tuleb lõpetada
- Abi saamiseks tuleb koheselt pöörduda politseisse, sotsiaaltöötaja poole, turvakodusse

Hooldusõiguse juhtumid

Konkreetseid juhtumeid saab arutada juhtumivõrgustikega

- iga juhtumit tuleb käsitleda eraldi
- ühe juhtumi põhjal ei saa teha üldistavaid järeldusi
- teatud üldistusi saab teha pädevate teaduslike uuringute põhjal

Hooldusõiguse juhtumid

- Iga juhtum on erinev, iga kord tuleb alustada eelarvamustevabalt
- Arvestada tuleb mõlema vanema õiguste ja kohustustega
- **ESIKOHALE TULEB SEADA LAPSE HUVI**

Hooldusõiguse juhtumid

- Lapse ebaküpsuse tõttu vajab ta lisaks perekonna kaitsele ka riigi kaitset
- Lastekaitsetöötaja esindab hooldusõiguse vaidlustes avalikku huvi, sekkumise eesmärgiks on lapse huvi tagamine

Hooldusõiguse juhtumid

- Vanematel on hooldusõiguse vaidlustes raske jääda objektiivseks
- Vanemate vastandlike huvide korral on kohtuvaidlused komplitseeritud ja keerukad
- Vastandlike huvide korral on vaidlevatel pooltel raske nõustuda lapse huve kaitsma seatud isikute seisukohtadega

Vaidluste olemus

- laps ei soovi vanemaga suhelda (vägivalla kogemus, kontakt puudub) või vanem on lapsele ohtlik

Lahendus: objektiivsetel põhjustel ei saa suhtlemist korraldada (tõendatud vägivald/ last ohustav olukord, suhtluskeeld, vanem ise ei tee midagi selleks, et lõpetada last kahjustav käitumine või et lapsega kontakt tekiks)

- vanem takistab teist vanemat lapsega suhtlemisel

Lahendus: objektiivselt välja selgitatud asjaolude alusel tuleb suhtlemine korraldada lähtuvalt lapse õigusest ja seadustest samaaegse abi osutamisega

- vanem ei soovi lapsega suhelda

Lahendus: nõustada vanemat lapse huvidest

Lapse huvi

- universaalsed vajadused, põhimõtted ja õigused (lapse heaolu, turvalisus, hooldus, lähedussuhe, õigus mõlemale vanemale jm)
- konkreetse lapse olukord - **selgub hindamise käigus**

Lapse huvi hindamine

- hindajad (kohus, lastekaitsetöötaja, lapse esindaja) peavad olema **objektiivsed**
- lähtuda tuleb lapsest, **esindada tuleb lapse huvi**
- **lapse kaasamine**
- hindamine peab olema **põhjalik ja süsteemne**
- lähtuda tuleb **faktidest** (vägivald)
- **süsteemne lähenemine**
- **ära tuleb kuulata kõik osapooled** - lastekaitsetöötaja intervjuuerib vanemaid ja last, vestleb lapse ja vanematega kokkupuutuvate inimeste ja spetsialistidega, külastab, vaatleb, kogub informatsiooni

Tagada tuleb lapse turvalisus

- Vägivalla väidete või kahtluse korral kaasatakse vastavad spetsialistid
- lapse ja vanema suhtlemine korraldatakse spetsialisti juuresolekul, kes jälgib, vaatleb, vajadusel sekkub
- kaasatakse psühholoog/ psühhiaater/ pereterapeut/ perelepitaja
- kohus saab vajadusel määrata psühholoogilis-psühhiaatrilise kompleksekspertiisi vanema/ laste hindamiseks
- Tuleb välja selgitada nii vägivald kui lapse mõjutamine/ manipulatsioon

- **Ohu korral tuleb tagada lapse heaolu ja turvalisus**
- kohus saab määrata suhtlus- ja/või lähenemiskeelu lapse/ vanema turvalisuse tagamiseks

- Kui ohtu lapse heaolule ei tuvastata, tuleb tagada lapse suhtlemine lahuselava vanemaga
- Lähtuda tuleb vajadusest olukord lahendada (vägivalla lõpetamine, vanemate nõustamine, koolitamine, perelepitus, lapse ja vanema suhte loomine/ toetamine vms)
- mitte vajadusest koguda uusi tõendeid
- Vanemad vastutavad olukorra lahendamise eest
- Lapse huvides on vanema rolli täitmine ja vanematevaheline koostöö

- Kohtumenetluses on võimalik läbida 3 instantsi - maa-, ringkonna- ja riigikohus
- Kõigi instantside läbimise puhul on kindlasti tagatud õiglane kohtupidamine, lapse huvidest lähtumine, objektiivsus

Olukorra lahendamiseks on oluline:

- koostöö
- töö iseendaga (minu roll ja vastutus lapse heaolu tagamisel, töö tunnetega)
- aeg
- soov leida lahendus

Lapsed sünnivad armastusest...

..vanematel on võim lapsi haavata...

...vanematel on võimalus lapsi armastada ilma neid omamata...

A wide-angle photograph of a vast, deep blue ocean under a blue sky with wispy clouds. The horizon is visible in the distance. The water has a slight ripple, and the sky is filled with soft, white clouds.

Tänan.